



**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

**CORMAC
MCCARTHY
PASAGERUL**

Traducere din engleză și note de
IULIA GORZO

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Miruna Sile
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Master Print Super Offset

CORMAC McCARTHY
THE PASSENGER
Copyright © 2022 by Cormac McCarthy
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2023, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MCCARTHY, CORMAC
Pasagerul / Cormac McCarthy; trad. din engleză și note
de Iulia Gorzo. – București: Humanitas Fiction, 2023
ISBN 978-606-097-323-2
I. Gorzo, Iulia (trad.; note)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723/684 194

În timpul nopții ninsese slab și părul ei înghețat era auriu și cristalin și ochii îi erau reci ca gheața și tari ca pietrele. O cizmă galbenă îi căzuse și stătea sub ea în zăpadă. Forma paltonului se zărea pudrată de zăpadă acolo unde-l aruncase ea și era îmbrăcată doar cu o rochie albă și atârna printre trunchiurile cenușii și golașe ale copacilor hibernali cu capul plecat și mâinile întoarse puțin în afară ca ale unor statui ecumenice a căror atitudine cere ca poveștile să le fie luate în seamă. Ca temelia profundă a lumii să fie luată în seamă, căci ea există prin suferința creaturilor ei. Vânătorul îngenunche și înșipse pușca drept lângă el în zăpadă și-și scoase mănușile și le lăsă să cadă și-și împreună mâinile. Se gândi că s-ar fi convenit să se roage, dar nu știa nici o rugăciune potrivită. Lăsă capul în jos. Turn de fildeș, spuse. Casă de aur. Rămase acolo în genunchi multă vreme. Când deschise ochii văzu ceva micuț pe jumătate îngropat în zăpadă și se aplecă și curăță zăpada și luă un lăncișor de aur de care atârnavă o cheie de oțel, un inel de aur alb. Le strecură în buzunarul mantalei de vânătoare. Auzise vântul noaptea. Lucrarea vântului. Un tomberon zăngănind pe pietre în spatele casei sale. Vântul şuierând acolo în pădure pe întuneric. Privi în ochii aceia reci și smălțuiți care aruncau sclipiri albastre în lumina slabă a iernii. Fata își pusese un brâu roșu peste rochie ca să fie găsită. O pată de culoare în pustietatea deplină. În ziua aceea de Crăciun. Ziua aceea de Crăciun rece și aproape mută.

I

Iat-o așadar la Chicago în iarna ultimului ei an de viață. Peste o săptămână avea să se întoarcă la Stella Maris, iar de acolo să se piardă în pădurea întunecată din Wisconsin. Puștiul Talidomidă¹ o găsi la o pensiune de pe Clark Street. Lângă North Side. Ciocăni la ușă. Atipic pentru el. Sigur că ea știa cine e. Îl aștepta. Și oricum, nu era chiar un ciocănit. Mai degrabă un fel de plesneală.

El începu să se plimbe în sus și-n jos pe lângă patul ei. Se opri să spună ceva, dar se răzgândi și continuă să măsoare camera cu pasul, frământându-și mâinile în față ca un personaj negativ dintr-un film mut. Doar că de fapt nu erau mâini, firește. Ci înotătoare. Cam ca cele de focă. Iar cu stânga își sprijinea bărbia, oprindu-se în loc ca s-o privească atent. Am revenit la cererea publicului, zise el. În persoană.

Ai făcut destul de mult pe drum.

Mda. Am mers tot drumul cu luminile în față.

De unde-ai știut care e camera?

Floare la ureche. Camera cu vedere. A fost o pre-vedere. Cu ce bani plătești?

Mai am bani.

Puștiul privi în jur. Îmi place cum ai aranjat locul. Poate dăm o tură prin grădină după ceai. Ce planuri ai?

Cred că știi ce planuri am.

Mda. Nu se-arată prea optimistă treaba, nu?

Nimic nu-i veșnic.

1. Thalidomide Kid, în original. Talidomida a fost un medicament prescris gravidelor, cu grave efecte teratogene.

Lași bilet?

Îi scriu fratelui meu o scrisoare.

Ceva scurt și glacial, pun pariu.

Puștiul privea pe fereastră la gerul crunt. La parcul înzăpezit și mai departe, spre lacul înghețat. Mă rog, zise el. Viața. Ce să mai zici? Nu-i pentru toată lumea. Doamne, iarna ești legat de mâini și de picioare.

Asta-i tot?

Care asta?

Doar atât ai de spus?

Mă gândesc.

Se învârtea iar prin cameră. Până când se opri.

Dacă ne-am face bagajele și gata, pe-aci ți-e drumul?

Ar fi totuna.

Și dacă am rămâne?

Ce, încă opt ani cu tine și cu amicii tăi din romanele de groază de doi bani?

Nouă, matematiciano.

Bine, nouă.

De ce nu?

Nu, mulțumesc.

Se plimba iar. Scărpinându-și fără grabă capul mic și plin de cicatrici. Arăta de parc-ar fi fost adus pe lume cu cleștele pentru gheață. Se opri din nou lângă fereastră. O să-ți fie dor de noi, zise. Am trecut prin atâtea împreună.

Sigur, zise ea. A fost de-a dreptul minunat. Uite ce e. Ne răcim gura degeaba. Nimeni nu va duce dorul nimănu.

Să știi că nici nu eram obligați să venim.

Nu știu ce erați obligați să faceți. Nu sunt la curent cu îndatoririle voastre. N-am fost niciodată. Iar acum nu-mi pasă.

Mda. Mereu ai pus răul în față.

Și rareori am fost dezamăgită.

Nu orice halucinație cu ectromelie care-și face apariția la tine-n budoar de ziua ta îți vrea răul. Noi am încercat s-aducem o rază de soare într-o lume tulbure. E ceva rău în asta?

Nu e ziua mea. Și cred că știm ce anume ați adus. Oricum n-o să-mi intri în grații, așa că las-o baltă.

Nici n-ai grații. Tocmai le-ai terminat.

Cu atât mai bine.

Puștiul se uita prin cameră. Doamne, zise el. Ce loc nasol. Ai văzut ce-a trecut adineauri pe podea? Ce, nu se mai găsește pic de Zyklon B? N-ai fost tu niciodată mica gospodină a mămişii, dar cred că de data asta te-ai întrecut pe tine. Pe vremuri n-ai fi stat nici moartă într-o hazna ca asta. De îngrijit te îngrijești?

Asta nu-i treaba ta.

Încă unul dintr-un lung șir de spații insalubre. Mda, mă rog. Nu știi ce te așteaptă dacă dai colțu', nu? Să mă scuzi de aluzie. Te-ai gândit vreodată să intri la mânăstire? OK. Am zis să-ntreb.

Ce-ar fi să reparăm ce se poate și restul ducă-se. Să nu agravăm și mai rău situația.

Mda, mda, sigur, sigur.

Știi ai să ajungem aici. Îți place să pretinzi că am secrete față de tine.

Chiar ai. Secrete. Măiculică, ce frig e aici. Poți să depozitezi carne în locul ăsta de căcat. M-ai făcut operator spectral.

Ce-am făcut?

M-ai făcut operator spectral.

N-am zis niciodată așa ceva despre tine. E un termen din matematică.¹

Mda. Că zici tu.

N-ai decât să-l cauți.

Așa zici mereu.

Iar tu n-o faci niciodată.

Mda, mă rog. De-atunci a curs multă apă pe gârlă.

Așa să fie? Ce, ți-e frică să nu te depuncteze la evaluarea profesională?

1. Termenul se referă la teoria spectrală din matematică, formulată pentru prima oară de matematicianul german David Hilbert (1862–1943).

Spune-i cum vrei tu, prințesă. Noi ne-am străduit cât am putut. Maladia persistă.

Nu-i nimic. N-o să mai persiste mult.

Mda, tot timpul uit. Pleci spre tărâmul neaflat de unde nimeni nu se întoarce și mai știu eu ce căcat.¹

Ești uituc?

Vorba vine. Nu-s așa uituc. Bineînțeles că tu nu pari să ai cine știe ce amintiri despre starea în care te-am găsit la prima noastră descindere.

N-am nevoie de amintiri. Sunt în aceeași stare.

Mda, cum să nu. Poate greșesc eu, dar parcă-mi aduc aminte de o fetiță care stătea pe vârfuri și se uita printr-un vizor înalt prea puțin menționat în arhive. Ce vedea? Era cineva la poartă? Dar nu asta e întrebarea, nu-i așa? Întrebarea e dacă ăla o vedea pe ea. Un ineluș de lumină. Cine să observe? Dar dulăii iadului pot trece chiar și printr-un inel. Am sau n-am dreptate?

Eram bine până să vii tu.

Doamne sfinte, mare figură ești. Știi asta? Și totuși, ce-i în mână nu-i minciună. Cum i-a zis clientul târfei oarbe. Creaturile iadului, băloase și rânjite, și ea încearcă să se uite peste umărul lor. Ce-i acolo? Habar n-am. Vreun atavism rămas de la psihoza unui strămoș mort care a intrat să se ferească de ploaie. Uite, stă colo în colț și fumează. Păi ce dracu'. Stai să aprind lumina. Nu-i bine. Oprește proiectorul. Oricum, cine pizza mă-sii a comandat chestia asta? Strângi ecranul și drăcoveniile naibii ajung pe perete. Și m-ai mai făcut și patogen.

Ești patogen.

Vezi?

Ce fac, intră sau nu?

Cine să intre?

Termină. Știu că sunt afară.

La ortaci te referi.

1. Aluzie la un vers din *Hamlet* de William Shakespeare, actul III, scena 1, traducere de Leon Levițchi și Dan Duțescu, în Shakespeare, *Opere complete*, vol. V, Univers, București, 1986, p. 372.

La ei mă refer.

Toate la timpul lor.

Le văd picioarele pe sub ușa. Le văd umbrele picioarelor.

Picioare și umbre de picioare. Exact ca-n lumea reală.

Ce așteaptă?

Cine știe? Poate că nu se simt bineveniți.

Până acum nu s-au împiedicat de așa ceva.

Puștiul arcui o sprânceană roasă de molii. Zici? întrebă el.

Mda, răspunse ea. Trăgându-și pătura pe umeri. Nu v-a invitat nimeni. Ați venit pur și simplu.

Bine, zise Puștiul. E cineva pe coridor, da? Păi hai să aruncăm o privire.

Patină spre ușa cu o mișcare amplă și se opri și-și suflecă mânăca și apucă mânerul ușii cu înotătoarea. Gata? strigă el. Deschise ușa cu o smucitură. Coridorul era pustiu. Privi înapoi peste umăr spre ea. Se pare că au șters-o englezește. Dacă nu cumva – cum să mă exprim eu – a fost închipuirea ta?

Știu c-au fost aici. Le simt mirosul. Simt parfumul domnișoarei Vivian. Iar pe Grogan îl miros de la o poștă.

Zău? Poate că e doar cineva din vecini care gătește varză. Altceva? Sulf cumva? Pucioasă?

Închise ușa. În clipa următoare se adunară iar în fața ușii. Foșnind și tușind. Puștiul își freca înotătoarele. Ca pentru a le încălzi. Bun. Unde rămăsesem? Poate că ar trebui să te punem la curent cu privire la niște proiecte. Poate că o să te mai echilibrez un pic văzând cât am progresat.

Să mă echilibrez?

Am testat chestiile primite de la tine și până acuma totul pare în regulă.

Ce chestii ați primit de la mine? N-ați primit nici o chestie de la mine.

Mda, cum să nu. Ne ies tot o sută de leptoni la o drahmă, ceea ce e OK în sensul că nu e chiar greșit, dar sperăm că majoritatea chestiilor clasice o să iasă la spălat ca să ajungem la renormal. Dacă le examinezi pe toate la lumină, o să vezi mereu alte căcături. Diferențezi, atâta tot. La scara asta n-avem umbre, frește.

Avem niște interstiii negre la care ne uităm. Acum știm că un continuu nu continuă, de fapt. Nu există liniar, Laura. Oricum o-nvârți, tot la periodicitate se ajunge. Desigur, lumina nu se subîntinde la nivelul ăsta. Nu ajunge de pe un mal pe celălalt, ca să mă exprim așa. Deci cu ce ți-ar plăcea să te joci acolo între-și-între, numai că n-ai cum să vezi din cauza dificultăților mai înainte pomenite? Habar n-am. Ce ziceai? Cam inutil? Cum se face că aia și cum se face că ailaltă? Nu știi. Cum se face că oile nu intră la apă în ploaie? Aici lucrăm fără plasă de siguranță. N-ai cum să extrapolezi acolo unde nu e loc. Unde să te duci? Trimiți chestii, dar când le primești înapoi nu știi pe unde au umblat. Bun. N-are rost să-ți ieși din pepeni. Trebuie doar să te pui pe treabă și să faci niște socoteli pe bune. Țsta-i rolul tău. Avem aici chestii care or fi sau n-or fi virtuale și totuși trebuie să conțină reguli sau să-mi spui tu mie pe unde pizda mă-sii umblă regulile? Sigur că ăsta e și obiectivul nostru, Alice. Regulile, lăudate fie ele înaintea lui Isus. Pui totul într-un borcan, după care botezi borcanul și de-acolo faci și tu ca Gödel și Church¹, iar între timp chestiile reale care sunt probabil un soi de substrat al substratului zboară de le țâțâie curul la viteze deformabile cu mențiunea că un lucru care n-are masă n-are nici volum variabil sau de alt fel, deci nici formă, și ce nu se turtește nici nu se umflă și viceversa în cea mai bună tradiție comutativă, moment în care – ca să împrumut o expresie – ne-am împotmolit. Nu-i așa?

Nu știi ce vorbești. Torni numai baliverne.

Zău? Ei, să nu uiți cine ține mâna pe poarta NAND, țușcă. Fiindcă nu-i omul care te leagă și nici tipul în tunică runică. Dacă pricepi unde bat. Stai așa. Am un apel. Se scotoci în buzunare și scoase un telefon enorm pe care și-l lipi de urechea mică și cioturoasă. Repejor, pușor. Suntem în ședință. Mda. Un semiostil. Așa.

1. Kurt Gödel (1906–1978), logician, matematician și filozof american de origine austriacă. Este celebru, printre altele, pentru teoremele incompletitudinii, care susțin că matematica în sine este incompletă. Alonzo Church (1903–1995), matematician american, pionier al informaticii.

Baza Doi. Aici suntem pe oxigen, ce căcat. Nu. Nu. Nasol. La rău nu răspunzi tot cu răscoală. Sunt o adunătură de prostani cu gropițe și n-ai decât să le zici c-așa am zis eu. Mai sună-mă.

Închise și strânse antena cu dosul înotătoarei și puse telefonul la loc printre haine și se uită la ea. Întotdeauna e cineva pe care nu află.

Care nu află.

Așa. Revenind la planurile noastre. Știi la ce te gândești. Dar uneori trebuie pur și simplu să optezi pentru echivalență. Îți trănțești nenorocitului o simulare Monte Carlo și-ai terminat povestea. Fie ce-o fi. Să nu ne prindă Crăciunul.

E Crăciunul. Aproape.

Mda, mă rog. Cum zici. Unde eram?

Contează?

Instrumentul tău numărul unu de laborator va fi servomecanismul. Stăpân și sclav. Montezi un pantograf. Pui acul imprimator în dilemă și învârți. Numeri până la patru. De la un marcaj la altul. Repeți până când apare lemniscata.

Puștiul schiță câțiva pași de step, glisă din nou pe linoleum cu o mișcare amplă, apoi se opri și își reluă fătăiala prin cameră. Vor să prindă peștele cel mare. Să facă bum bum în savană, Hannah. Se lasă și cu o grămadă de gagici, cu toată văicările științifico-feministelor. Mi-am pus oamenii să verifice. O ai și pe Madama Curry. Și pe Pamela Dirac.

Pe cine?¹

Ca să nu mai enumăr și altele care vor rămâne deocamdată nenumite. Mai învesește-te și tu, ce Dumnezeu! Trebuie să ieși mai mult. Ce ziceai? După știință, consecința? Fii atentă aici. Interludiu comic. Da? Îmi zici să mă opresc dac-o știi. Mickey Mouse cere divorțul, la care judecătorul se uită așa la el și zice: Din câte înțeleg, ați susținut că soția dumneavoastră, Minnie Mouse, are probleme psihice. Am înțeles bine? Și Mickey răspunde: Nu, domnule judecător, n-am zis asta. Am zis că e dusă cu pluta.

1. Paul Adrien Maurice Dirac (1902–1984), fizician britanic. Inițialele sale, P.A.M., trimit la prescurtarea numelui Pamela.

Puștiul începu să tropăie prin cameră ținându-se de burtă și râzând cu râsul lui zgomotos.

Tot timpul le încurci. De ce râzi?

Uf, găfâi el. Ce e?

Mereu le încurci pe toate. E cu Pluto. Nu cu pluta.

Care-i diferența?

Minnie se futea cu Pluto. Nici măcar nu te-ai prins.

Mda, mă rog. S-a înțeles. Oricum, ideea e că trebuie să-ți revii. Ce părere ai? O să se scoale din morți Bobby Shafto și o să te salveze în ultima clipă? Cu catarama de argint la pantofi sau cum pizza mă-sii era?¹ A scăpat din laț, Louise. De când și-a tras mașina de curse pe cap.

Ea își feri privirea. Puștiul își duse o înotătoare streășină la ochi. Ca să vezi, spuse el. Cu asta i-am atras atenția.

Habar n-ai ce vorbești.

De cât timp dormitează? De vreo două luni?

Trăiește.

Trăiește. Ei, căcat. Dacă trăiește, ce dracu'. De ce nu-ți revii? Știm amândoi de ce nu vrei să mai faci purici pe-aici, apropo de rănitul nostru. Nu-i așa? Ce s-a întâmplat? Ți-a pierit piuitul?

Mă duc la culcare.

Pentru că nu știm ce s-o trezi. Dacă s-o trezi. Știm amândoi care sunt șansele să scape din chestia asta cu a lui mentis intactus și oi fi tu fată curajoasă, dar nu prea cred c-o să te țină amorul pentru alea câteva vestigii care or rămâne acolo pitite sub ochiul încețosat și buza băloasă. Păi ce naiba. Niciodată nu știi ce-ți rezervă cărțile, nu? Probabil că ați fi eșuat înapoi în Mocofania. Doar voi doi. Ca să mâncați slană de porc și uruială friptă sau ce căcat or halii ăia acolo, în țara unde ți-o pui cu mă-ta. Nu e chiar ca vânturatul prin Europa cu lumea bună de la cursele auto, dar măcar e liniște.

1. Aluzie la o veche poezioară pentru copii, probabil inspirată de numele unui politician britanic, Robert Shafto: „Bobby Shafto's gone to sea/ With silver buckles on his knee“ („Bobby Shafto plecă pe mare / Cu catarama la picioare.“)